

2015. aasta eesti keele teise keelena riigieksami analüüs

Eesti keele teise keelena riigieksami eesmärgid on:

- 1) tagada eksamitulemuste üleriigiline võrreldavus, et õpilane, lapsevanem, kool ja kooli pidaja saaksid võimalikult objektiivse ettekujutuse õpitulemuste saavutatusest;
- 2) anda koolile, kooli pidajale, Haridus- ja Teadusministeeriumile, õpilastele, lastevanematele tagasisidet õppimise ning õpetamise tulemuslikkusest koolis;
- 3) anda ülevaade riiklikus õppekavas sätestatud õpitulemuste saavutatusest eksamiainetes hariduspoliitiliste otsuste tegemiseks;
- 4) toetada õppekava rakendamist, suunata eksamiülesannete valiku kaudu õppeprotsessi;
- 5) siduda järjestikuste haridustasemete õppekavad ning võimaldada kasutada riigieksamitulemusi õpingute jätkamisel, anda võimalus kasutada riigieksamitulemusi rahvusvahelisel tasandil.

Eesti keele teise keelena riigieksami koostamisel arvestatakse riikliku õppekava nõudmisi kõikides kooliastmetes ja Euroopa Nõukogu keeleoskustasemeid, millest lähtuvalt vastab riigieksam ligilähedaselt B2-taseme kirjeldusele.

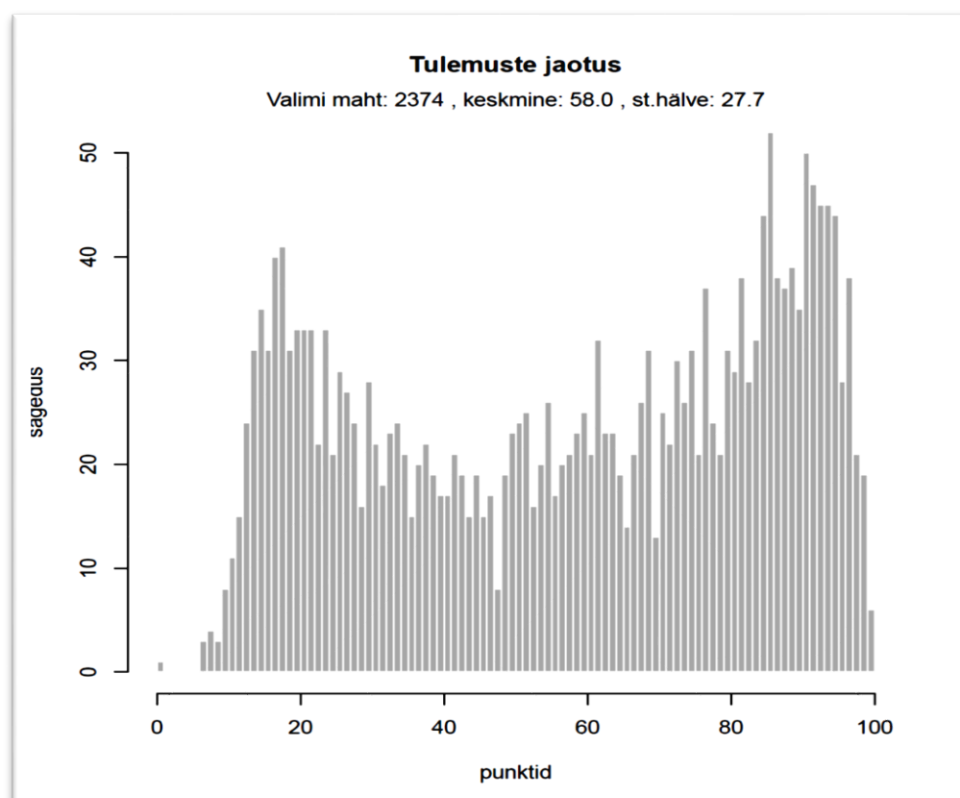
Eksami üldandmed

2015. aasta eesti keele teise keelena riigieksamit tegi 2374 õpilast, neist poisse 1205, tüdrukuid 1169. Võrreldes eelmise aastaga on eksaminandide arv kasvanud, eelmisel aastal tegi eksamit 2177 õpilast.

Riigieksami keskmine tulemus oli sama mis eelmisel aastal – 58 protsenti.

Eksami sooritas edukalt (saavutas vähemalt 60 protsenti maksimaalsest tulemusest) 51 protsenti õpilastest. Neile väljastas SA Innove B2-taseme tunnistuse. Alla 20% kogutulemusest sai 267 õpilast. 368 õpilase punktid jäid vahemikku 80–89, 378 õpilase punktid jäid vahemikku 90–100.

Osaoskusesti on sarnaselt eelmise aastaga kõrgeima keskmise sooritusprotsendiga – 67,2 – rääkimine. Sellele järgneb kuulamisosa 65,9, lugemisosa 60,4 ja keele struktuuri osa 48,8 protsendiga. Keele struktuuri osa keskmine sooritusprotsent oli sel aastal märgatavalt madalam kui eelmisel aastal (2014. a 58,15%). Kirjutamisosa keskmine sooritusprotsent on 47,10, olles seega kõrgem kui eelmisel ja varasematelgi aastatel (2014. a 42,2%).

Joonis 1. 2015. aasta eesti keele teise keelena riigieksami tulemuste jaotus

Tabel 1. Keskmised osatulemused protsentides 2012–2015

Aasta	Kirjutamine	Kuulamine	Lugemine	Keele struktuur	Rääkimine
2012	42,5	71	63	50,5	69
2013	42,5	67,5	63,5	50,0	73
2014	42,2	61,0	59,7	58,15	68,4
2015	47,10	65,9	60,4	48,8	67,2

Eelmise aastaga võrreldes on nii poiste kui tüdrukute keskmine sooritusprotsent samas suurusjärgus: poistel 51 (2014. a 52,8) ja tüdrukutel 65,2 (2014. a 65,57).

Osaoskuste võrdluses on poiste keskmised sooritusprotsendid sel aastal tõusnud kirjutamis- ja kuulamisosas, langenud lugemis-, keele struktuuri ja rääkimisosas.

Tüdrukutel on eelmise aastaga võrreldes kõrgema sooritusprotsendiga kirjutamisosas, kuulamis- ja lugemisosas. Madalama keskmisega on keele struktuuri ja rääkimisosas.

Tabel 2. 2015. aasta eesti keele kui teise keele riigieksami keskmised osatulemused soo järgi (protsentides)

	Kirjutamine	Kuulamine	Lugemine	Keele struktuur	Rääkimine
Poisid	38,21	61,17	52,9	42,39	59,7
Tüdrukud	56,26	70,8	68,2	55,5	74,8

Tabel 3. 2015. aasta eesti keele kui teise keele riigieksami osad

	Ülesandeid	Üksikküsimusi	Maksimaalne punktisumma	Aeg (minutit)
Kirjutamine	2		20	90
Kuulamine	4	5+5+7+8=25	20	40
Lugemine	3	7+11+7=25	20	60
Keele struktuur	2	12+13=25	20	40
Rääkimine	2		20	20

Tabel 4. Tulemused maakonniti

	Eksaminandide arv	Arv protsentides	keskm.	keskm. (%)	min	max	st. hälve
Harju maakond	1216	51,22	62,15	62,15	7	100	26,32
Ida-Viru maakond	993	41,83	49,35	49,35	0	100	27,61
Jõgeva maakond	9	0,38	82,00	82,00	44	95	15,59
Lääne-Viru maakond	13	0,55	86,46	86,46	53	99	12,84
Märkimata	14	0,59	70,64	70,64	17	99	23,10
Põlva maakond	2	0,08	86,50	86,50	85	88	2,12
Pärnu maakond	24	1,01	72,17	72,17	29	97	18,63
Tartu maakond	102	4,30	81,22	81,22	17	100	18,65
Valga maakond	1	0,04	77,00	77,00	77	77	
Kokku	2374	100,00	58,00	58,00	0	100	27,75

Tabel 5. Tulemused koolitüübi järgi

	Eksaminandide arv	Arv protsentides	keskm.	keskm. (%)	min	max	st. hälve
Gümnaasium	1378	58,05	73,40	73,40	0	100	20,49
Kutseõppeasutus	982	41,36	36,21	36,21	7	100	21,34
Märkimata	14	0,59	70,64	70,64	17	99	23,10
Kokku	2374	100,00	58,00	58,00	0	100	27,75

Tabel 6. Tulemused soo järgi

	Eksaminandide arv	Arv protsentides	keskm.	keskm. (%)	min	max	st. hälve
M	1205	50,76	51,02	51,02	7	100	27,69
N	1169	49,24	65,20	65,20	0	100	25,92
Kokku	2374	100,00	58,00	58,00	0	100	27,75

KIRJUTAMISOSA

Kirjutamisosa koosnes kahest ülesandest, esimene ülesanne oli poolametlik kiri ja teine arutlus väite põhjal. Kirjutamisosa keskmine sooritusprotsent oli kõrgem kui eelmisel aastal – 47,10 (võrdluseks: 2014. a 42,2%, 2013. a 42,5 % ja 2012. a 42,5%).

Kirjutamisosa keskmine tulemus oli 20-pallisel skaalal 9,42. Mõlema ülesande eest oli võimalik saada 10 toorpunkti. Esimese ülesande keskmine tulemus oli 3,85 (48,12%), eelmisel aastal 3,6 (45,2%), teise ülesande keskmine oli 5,57, (46,42%), eelmisel aastal 4,8 (40,3%).

Sel aastal on nii poisid kui ka tüdrukud saavutanud kirjutamisosas kõrgema keskmise tulemuse kui eelmisel aastal: tüdrukute keskmine sooritusprotsent oli 56,26 ja poistel 38,21.

Esimeses ülesandes tuli kirjutada kaebus netipoodi. Sisupunktidele toetudes tuli selgitada, mida osteti, miks kaubaga rahul ei olda ja kuidas probleemi lahendada.

Ülesanne eristas hästi nõrku ja tugevaid eksaminande. Enamasti järgiti juhust ja ülesanne täideti selle põhjal aktsepteeritavalt. Ülesande täitmisel arvestati sisupunkte ja eksimused olid pigem keelised. Oli ka neid õpilasi, kes eirasid juhust või polnud sellest aru saanud ja täitsid ülesande vaid osaliselt või kirjutasi kaebuse asemel müügipakkumise. Mõnel juhul oli ülesande juhise teksti maha kirjutatud ja üritatud nii ülesandes nõutud sõnade arv täis saada. Sisu jäi seetõttu kasinaks ja see mõjutas ka hinnet.

Teise ülesande väitlusteema eeldas arutelu, kumb on tähtsam, kas hea palk või huvitav töö. Sellegi ülesande eristusindeks on kõrge. Teema võimaldas kirjutada nii nõrgemal kui ka tugevamal keeleoskajal. Kirjutisi, milles oleks etteantud teema asemel teisest teemast

kirjutatud, oli raske leida. Rohkem või vähem oli teemat siiski puudutatud ka nõrgemates töödes. Mõnel juhul võeti arutluse alla vaid üks pool väitelausest. Räägiti töötamisest ja raskustest töö leidmisel, riigi panusest elanike toetamisse, kuid jäeti võrdlemata, mis on parem, kas suur palk või huvitav töö.

Üldiselt aga püüti teemas ning arutleti väite pluss- ja miinuspoolte üle.

Kirjutamisosa ülesannetega saab hästi hakkama õpilane, kes pole liialt kinni stamplausetes või etteantud vormis.

Tabel 7. Kirjutamisosa tulemused koolitüübi järgi

	Eksaminandide arv	Arv protsentides	keskm.	keskm. (%)	min	max	st. hälve
Gümnaasium	1378	58,05	12,90	64,49	0	20	4,86
Kutseõppeasutus	982	41,36	4,51	22,54	0	20	4,99
Märkimata	14	0,59	11,60	58,00	0	19	5,91
Kokku	2374	100,00	9,42	47,10	0	20	6,42

Tabel 8. Kirjutamisosa tulemused soo järgi

	Eksaminandide arv	Arv protsentides	keskm.	keskm. (%)	min	max	st. hälve
M	1205	50,76	7,64	38,21	0	20	6,36
N	1169	49,24	11,25	56,26	0	20	5,96
Kokku	2374	100,00	9,42	47,10	0	20	6,42

KUULAMISOSA

Kuulamisosa oli sel aastal kõrgema keskmise sooritusprotsendiga kui eelmisel aastal – 65,9 (2014. aastal 61%). Poiste keskmine sooritusprotsent oli 61,17 ja tüdrukutel 70,8.

Kuulamisosas oli sel aastal kõrgema keskmisega ülesanne, kus tuli otsustada, kas väide on õige või vale (II ülesanne, keskmine sooritusprotsent 77). Veidi väiksema keskmise sooritusprotsendiga oli III ülesanne (72%), kus tuli valida kolmest üks sobiv vastus. Teistest madalama keskmisega oli I ülesanne (59,76%), kus tuli otsustada, millest tekstilõikudes juttu on, ja IV ülesanne, milles tuli kuuldu põhjal lünka kirjutada ühe-kahe sõnaline vastus (57%).

Sel aastal on eelmise aastaga võrreldes märgatavalt kõrgem IV ülesande keskmine sooritusprotsent – 57% (eelmisel aastal 46%). Enim tekitas tänavu raskusi liitsõna kirjutamine, kuigi õige oli ka ühesõnaline vorm.

Ülesannete üksikküsimused olid kõigil neljal ülesandel heade eristusnäitajatega, s.t polnud üksikküsimusi, mis oleks osutunud liiga kergeks või siis üleliia keerukaks. Kogu osaoskus tervikuna eristas hästi tugevamaid ja nõrku eksaminande.

Tabel 9. Kuulamisosa tulemused koolitüübi järgi

	Eksaminandide arv	Arv protsentides	keskm.	keskm. (%)	min	max	st. hälve
Gümnaasium	1378	58,05	15,90	79,48	0	20	4,02
Kutseõppeasutus	982	41,36	9,33	46,67	0	20	4,50
Märkimata	14	0,59	15,94	79,71	9	20	3,99
Kokku	2374	100,00	13,18	65,91	0	20	5,32

Tabel 10. Kuulamisosa tulemused soo järgi

	Eksaminandide arv	Arv protsentides	keskm.	keskm. (%)	min	max	st. hälve
M	1205	50,76	12,23	61,17	0	20	5,34
N	1169	49,24	14,16	70,80	0	20	5,12
Kokku	2374	100,00	13,18	65,91	0	20	5,32

LUGEMISOSA

Lugemisosa keskmine sooritusprotsent oli sel aastal 60,48, 2014. aastal 59,75. Tüdrukute keskmine sooritusprotsent oli 68,2 ja poistel 52,9.

Nagu eelmiselgi aastal, oli ka sel aastal kõige kõrgema sooritusprotsendiga (68,2) I ülesanne (valikvastustega ülesanne, kolmest väitest tuli valida üks, mis sobis tekstilõiguga). Üksikküsimused olid heade eristusnäitajatega.

Eelmise aastaga võrreldes on erinevus teise ja kolmanda ülesande keskmistes sooritusprotsentides. Kui eelmistel eksamikordadel on just III ülesanne osutunud raskemaks, siis sel aastal on positsioonid vahetunud. Vastusepangaga lünkülesanne, kus teksti tuli sobitada väljajäetud tekstiosa, on kõrgema keskmise sooritusnäitajaga kui eelmisel korral – 62%. II ülesanne (vastusepangaga lünkülesanne, ilukirjanduslik tekst, kuhu tuleb sobitada väljajäetud fraasid) osutus seekord keerukamaks. Keskmine sooritusprotsent oli 54. Ilukirjanduslik tekst on keerukam kui igapäevane tekst. Fraase ei saa sobitada pelgalt grammatikaseoste või üksikute sõnade tundmise abil, oluline on tajuda kogu teksti, mis on mingil määral erinev igapäevasest keelest, lauseehitus on keerukam, kasutatud on vähem levinud väljendeid jne.

Sarnaselt kuulamisosaga olid lugemisosa ülesannete keskmised sooritusnäitajad head ja eristusvõime kõrge.

Tabel 11. Lugemisosa tulemused koolitüübi järgi

	Eksaminandide arv	Arv protsentides	keskm.	keskm. (%)	min	max	st. hälve
Gümnaasium	1378	58,05	15,23	76,17	0	20	4,88
Kutseõppeasutus	982	41,36	7,66	38,32	0	20	4,85
Märkimata	14	0,59	14,11	70,57	6	20	5,20
Kokku	2374	100,00	12,10	60,48	0	20	6,13

Tabel 12. Lugemisosa tulemused soo järgi

	Eksaminandide arv	Arv protsentides	keskm.	keskm. (%)	min	max	st. hälve
M	1205	50,76	10,58	52,92	0	20	6,15
N	1169	49,24	13,65	68,27	0	20	5,70
Kokku	2374	100,00	12,10	60,48	0	20	6,13

KEELE STRUKTUURI OSA

Osaoskuse keskmine sooritusprotsent on eelmise aastaga võrreldes langenud, sel aastal 48,8, eelmisel aastal 58. Poiste keskmine tulemus protsentides oli 42,39 ja tüdrukutel 55,5.

I ülesanne oli lünkülesanne, kus neljast valikust tuli lünka leida õige sõna. Keskmine sooritusprotsent oli 57,6, veidi madalam kui eelmisel aastal (59,7).

Teise ülesande (lüngas antud algvormis sõnast tuli moodustada lausesse sobiv vorm) keskmine sooritusnäitaja oli 40,7, mis on märgatavalt madalam kui eelmisel aastal (56,7).

I ülesanne oli stabiilsete näitajatega ja kriitilisi kohti, mida eraldi välja tuua, polnud. Sarnaselt varasemate aastatega võib siiski rääkida teatud mustrist, mille järgi eksitakse pigem elementaarsete väljendite või sõnade tundmisel.

II ülesandes osutus seekord keerulisemaks laadivahelduslike sõnade käänamine (*tund/tunni; aeg/ajal*). Keeruline oli ka enesekohase asesõna õige vormi leidmine. Algvormi *ise* käänamisel eksiti palju ja pakuti rohkesti valevariante. Mõnel juhul olid õpilased küll õige sõna lünka kirjutanud, kuid eksinud tegusõna reksiooniga (*süüdistama iseendale* või *endale vms*). Valevariantide hulgas olid muuhulgas *omast, isegi*.

Eksaminandid on kohati tugevad küll grammatikas, ent teksti kui tervikut selle kõrval nii hästi ei tajuta. Grammatika õpetamisel on ülioluline välja tuua seos teiste osaoskustega, olgu selleks lugemine, kuulamine, kirjutamine või rääkimine.

Tabel 13. Keele struktuuri osa tulemused koolitüübi järgi

	Eksaminandide arv	Arv protsentides	keskm.	keskm. (%)	min	max	st. hälve
Gümnaasium	1378	58,05	12,55	62,73	0	20	5,05
Kutseõppeasutus	982	41,36	5,84	29,18	0	20	4,33
Märkimata	14	0,59	12,57	62,86	1	20	5,24
Kokku	2374	100,00	9,77	48,85	0	20	5,80

Tabel 14. Keele struktuuri osa tulemused soo järgi

	Eksaminandide arv	Arv protsentides	keskm.	keskm. (%)	min	max	st. hälve
M	1205	50,76	8,48	42,39	0	20	5,65
N	1169	49,24	11,10	55,51	0	20	5,65
Kokku	2374	100,00	9,77	48,85	0	20	5,80

RÄÄKIMISOSA

Rääkimisosa keskmine sooritusprotsent oli sel aastal sarnane eelmise aastaga – 67,2, pisut madalam kui eelmisel (68%).

Poiste keskmine tulemus oli 59,77%, tüdrukutel 74,86%. 20-pallisel skaalal oli poiste keskmine 11,95 ja tüdrukutel 14,97.

Suulise osa ülesehituse muutus on end õigustanud. Õpilastele sobib uus formaat ja ka hindajad on hindekriteeriume kasutanud kooskõlas ülesannetega. Kui 2013. aastal, mil uuendus teoks sai, oli keskmine sooritusprotsent kõrgem (73), siis sel aastal on üldpilt võrdluses stabiilne.

Suulise osa vastuste puhul jääb aga silma, et osale eksaminandidest valmistab raskusi teema käsitlemine üldisemalt. Vastamisel lähtutakse ennekõike isiklikust kogemusest ega suudeta teemat laiendada üldisemale. Kui iseendaga otsest kokkupuudet ei tajuta, jäetakse vastamata või vesteldakse edasi n-õ sobivamal teemal. Paraku kipuvad ka läbiviijad vahel vestlust isiklikule pinnale suunama. Eksaminand ei pea ise tegelema süvitsi näiteks heategevusega, kuid gümnaasiumi lõpuks peaks tal olema selle teema kohta arvamus ja oskus seda ka eesti keeles väljendada. B2-tasemel keeleoskajalt eeldatakse asjakohaste näidete toel mõttekäigu laiendamist ja ka põhjendamist.

Tabel 15. Suulise osa tulemused koolitüübi järgi

	Eksaminandide arv	Arv protsentides	keskm.	keskm. (%)	<i>min</i>	<i>max</i>	st. hälve
Gümnaasium	1378	58,05	16,68	83,40	0	20	4,33
Kutseõppeasutus	982	41,36	8,85	44,27	0	20	6,03
Märkimata	14	0,59	16,36	81,79	2	20	4,83
Kokku	2374	100,00	13,44	67,20	0	20	6,39

Tabel 16. Suulise osa tulemused soo järgi

	Eksaminandide arv	Arv protsentides	keskm.	keskm. (%)	<i>min</i>	<i>max</i>	st. hälve
M	1205	50,76	11,95	59,77	0	20	6,64
N	1169	49,24	14,97	74,86	0	20	5,74
Kokku	2374	100,00	13,44	67,20	0	20	6,39

KOKKUVÕTTEKS

Selle aasta eksamitulemused on eelmiste aastate tulemustega statistiliselt sarnased. Veidi tõusnud on keskmine sooritusprotsent gümnaasiumides, sel aastal 73,4, 2014. aastal 71,15. Ka kutsekoolides on keskmine – 36,2% – veidi tõusnud, 2014. aastal oli see 35%.

Harjumaa keskmine sooritusprotsent 62,15 (2014. a 58,9%), Ida-Virumaa keskmine 49,3 (2014. a 54%). Nendes piirkondades on ka enim eksamitegijaid. Kui Harjumaal on keskmine sooritusprotsent tõusnud, siis Ida-Virumaal veidi langenud.

Eksami raskusaste on eelmiste aastate eksamikordadega võrreldes ühtlane ja märkimist väärivaid statistilisi kõikumisi ei esine.

Ethel Roosna

SA Innove Keelekeskus

eesti keele teise keelena peaspetsialist